

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.I.20.009/2020/10.

A felperes:

felperes neve **(címe)**

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

dr. Grád András ügyvéd

Az alperesek:

I. rendű alperes: I.rendű alperes neve **(címe)**

II. rendű alperes: II.rendű alperes neve **(címe)**

III. rendű alperes: III.rendű alperes neve **(címe)**

IV. rendű alperes: IV.rendű alperes neve **(címe)**

Az alperes meghatalmazott jogi képviselője:

I. rendű alperes jogi képviselője: **tanácsos neve (címe)**

II-III-IV. rendű alperesek jogi képviselője: OBH Jogi Képviseleti Osztálya

A per tárgya:

Kártérítés

Az elsőfokú bíróság neve és megfellebbezett határozatának száma:

Szegedi Törvényszék 7.P.20.064/2019/28.

A fellebbező fél és a fellebbezés sorszáma:

Felperes 7.P.20.064/2019/29.

Í T É L E T

Az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és kötelezi a III. rendű alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1.242.000,- (Egymillió-kettőszáznegyvenkettőezer) forintot.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a III. rendű alperest, 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 15.000,- (Tizenötezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 564.400,- (Ötszázhatvannégyezer-négyszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket, míg a fennmaradó 99.600,- (Kilencvenkilencezer-hatszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felperes hivatásos állományú rendőrtiszt, századosi rangban.
- [2] A ... Nyomozó Ügyészség 2009. november 17-én .../2009. szám alatt indított eljárást több személy, köztük a felperes ellen vesztegetés, befolyással üzérkedés, hivatali visszaélés gyanújával. A felperest 2010. június 16-án vették őrizetbe és indítványozták előzetes letartóztatását, melyet a ... Bíróság 2010. június 18-án rendelt el Bny..../2010/2. számú végzésével. A határozat indokolása részletesen felsorolta a megalapozott gyanút alátámasztó bizonyítékokat. A II. rendű alperes mint másodfokú bíróság 2010. június 23-án kelt Bnf..../2010/2. számú végzésével az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [3] A felperes 2010. december 18-ig volt előzetes letartóztatásban, ezt követően lakhelyelhagyási tilalom hatálya alatt állt a ... Bíróság Bny..../2010/2. számú végzése alapján. A másodfokú bíróság 2010. december 22-én kelt Bnf..../2010/2. számú végzésével az elsőfokú határozatot megváltoztatva a felperes előzetes letartóztatását 3 hónappal meghosszabbította. Ezt követően a ... Bíróság 2011. február 10-én kelt Bny..../2011/6. számú végzésével a felperes előzetes letartóztatását megszüntette és vele szemben lakhelyelhagyási tilalmat rendelt el. A másodfokú bíróság a határozatot megváltoztatta és elrendelte a felperes előzetes letartóztatását, ennek megszüntetésére 2011. március 22-én került sor.
- [4] A nyomozó hatóság a felperest érintő kényszerintézkedések hatálya alatt a következő nyomozati cselekményeket végezte el:
2010. július 30-án iratbeszerzés,
2010. augusztus 9-én tanúmeghallgatás,
2010. augusztus 11-én gyanúsított kihallgatás,
2010. augusztus 17-én, augusztus 26-án és október 12-én tanúmeghallgatások,
2010. november 10-én gyanúsított kihallgatás,
2011. március 10-én gyanúsított kihallgatás,
2011. március 16-án tanúkihallgatás,
2011. június 16-án gyanúsított meghallgatás,
2011. szeptember 8-án, november 28-án lekérdezések,
2011. december 21-én ismételt tanúmeghallgatás,
2012. március 29-én a felperes folytatólagos kihallgatása.
- [5] A ... Nyomozó Ügyészség 2012. augusztus 16-án kelt Nyom..../2009. számon emelt vádat - többek között - a felperes ellen. A büntetőeljárás a II. rendű alperesnél B..../2012. szám alatt indult. Az Országos Bírósági Hivatal Elnöke 300/2012. (X. 2.) számú határozatával a II. rendű alperesnél indult bírósági eljárás lefolytatására a III. rendű alperest jelölte ki. A III. rendű alperes az ügy tárgyalásának megkezdését követően 2013. december 17-én kelt B..../2012/101/I. számú végzésével az ügyet a II. rendű alpereshez tette át. A II. rendű alperes 2014. március 28-án jogerős B..../2014/3.

számú végzésével - megállapítva illetékessége hiányát - az ügy iratait a Kúriához terjesztette fel az eljáró bíróság kijelölése végett.

- [6] A Kúria a 2014. április 16-án kelt Bkk.II.487/2014/2. számú végzésével az elsőfokú eljárás lefolytatására a III. rendű alperest jelölte ki.
- [7] A III. rendű alperes 2014. szeptember 17-én hirdetett az ügyben ítéletet, amit 8 hónappal később foglalt írásba.
- [8] Fellebbezést követően a IV. rendű alpereshez az iratok 2015. június 17-én érkeztek meg. A IV. rendű alperes a 2015. augusztus 17-én kelt végzésével az első nyilvános tanácsülés időpontjául 2015. november 16-át tűzte ki, melyet védő távollétének hiányában nem lehetett megtartani, ezért 2016. január 5-ére, majd január 19-ére napolta el. A IV. rendű alperes 2016. január 19-én kihirdetett és február 10-én írásbafoglalt Bf.../2015/21. számú végzésével az elsőfokú döntést - lényegét tekintve - helybenhagyta.
- [9] A felperes felülvizsgálati kérelme folytán a Kúria 2016. december 6-án kelt Bfv..../2016/7. számú végzésével a III. rendű alperes B.../2014/9. számú ítéletét és a IV. rendű alperes Bf.../2015/21. számú végzését a felperes tekintetében hatályon kívül helyezte és a (II.rendű alperes neve) Katonai Tanácsát utasította új eljárás lefolytatására. Határozatának indokolásában részletesen levezette a büntetőeljárásra irányadó hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságokra vonatkozó eljárási szabályokat, Alkotmánybírósági határozatra, eltérő jogértelmezésekre utalt. Azt a következtetést vonta le, hogy az eljáró bíróságot kijelölő végzés meghozatala idejére a hatásköri változás miatt a III. rendű alperesnek a Be. 308. § (1) bekezdésének rendelkezése alapján már nem volt törvényes lehetősége az immár katonai büntetőeljárás hatálya alá tartozó ügyben eljárnia.
- [10] Ezt követően a II. rendű alperes katonai tanácsa Kb...2017/13. számú, 2018. április 18-án kelt ítéletével megállapította a felperes bűnösségét és pénzbüntetésre ítélte. A II. rendű alperes katonai tanácsa mint másodfokú bíróság 2018. november 28-án kelt Kbf.../2018/14. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, a felperes bűncselekményeit másként - 3 rendbeli, egy esetben folytatólagosan elkövetett hivatali visszaélés büntetnének - minősítette, míg a büntetés neve és annak mértéke tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [12] A felperes barátai 15 hónapon keresztül havi 80.000,- Ft összegű kölcsönt nyújtottak a felperes családjának, melyet még nem fizetett vissza. Az eljárás tartama alatt havi munkabérének a felét kapta meg, az eljárás utolsó szakaszában havi teljes nettó munkabére - melynek 50 %-át kapta meg a jogerős döntésig - 360.000,- forint volt.

A kereset és az ellenkérelmek

- [13] A felperes keresetében - alperesenként - az alábbi petítumokat terjesztette elő:
- [14] Kérte a bíróságot, kötelezze az I. rendű alperest 17 havi illetménye 50 %-ának, mindösszesen 1.901.195,- Ft megfizetésére. Igényét arra alapította, hogy az I. rendű alperes indokolatlanul gyanúsította meg többrendbeli bűncselekmény elkövetésével, emellett hosszú időn keresztül ok nélkül nem végzett olyan nyomozati cselekményt, melynek érintettje lett volna, ennek ellenére folyamatosan előzetes letartóztatásának meghosszabbítására tett indítványt. E magatartásai az eljárás indokolatlan elhúzódásához vezettek. Mindezeket túl kérte az I. rendű alperest 1.500.000,- Ft nemvagyoni kártérítés megfizetésére kötelezni a rPtk. 349. §-a és 339. §-a alapján. Ez utóbbi követelését azzal indokolta, hogy az ártatlanság véelme és a tisztességes eljáráshoz fűződő joga

ellenére alaptalanul tartotta fenn meggyanúsítását. Állította, mindezek súlyos lelki terhet jelentettek a számára, hiszen hivatásos rendőrként a nevét bűncselekményekkel hozták összefüggésbe. Mindezekon felül egyéb vagyoni igényeket is előterjesztett. Követelése alapjaként a rPp. 2. § (3) bekezdését is megjelölte.

- [15] A II. rendű alperes relációjában kérte a bíróságot az I. rendű alperest érintő tételek közül az alaptalan és jogtalan kényszerintézkedések tekintetében bizonyos vagyoni és nemvagyoni károk részbeni megfizetésére kötelezni. Érvelése szerint alapos gyanú hiányában rendelte el, illetve hosszabbította meg előzetes letartóztatását, majd később alaptalanul alkalmazott vele szemben lakhelyelhagyási tilalmat.
- [16] A III. rendű alperessel szemben kiesett illetményének, 1.961.400.- forintnak a megfizetésére terjesztett elő kereset. Követelését arra alapította, hogy 2013. december 17-én hozott végzésével az eljárást az OBH elnökének döntésével ellentétesen, alaptalanul tette át a II. rendű alpereshez a Kúria határozata szerint, emiatt 2013. december 17. és 2014. június 18. között tárgyalás kitűzésére, érdemi perccselekményre nem került sor. Sérelmezte továbbá, hogy csak 2015. májusában kézbesítette számára az ítéletet, azaz az írásbafoglalás időtartama 8 hónap volt, ami súlyosan jogsértő.
- [17] A IV. rendű alperest nemvagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az előtte folyó másodfokú eljárás indokolatlan elhúzódása miatt.
- [18] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.
- [19] Az I. rendű alperes kifejtette, a közélet tisztasága elleni bűncselekmények megalapozott gyanúja a felperessel szemben a nyomozás során a titkos információgyűjtéssel erősödött. A Nyomozó Ügyészség az eljárási határidők megtartásával folytatta le az eljárást és végzett nyomozati cselekményeket. Az ügyben több terhelt volt érdekelt, ez indokolta, hogy 7 alkalommal vált szükségessé a nyomozás határidejének meghosszabbítása a tényállás hiánytalan felderítése érdekében. A felperes elleni nyomozás a gyanúsított kihallgatást követően 2 évig volt folyamatban, így az a Be.-ben megszabott határidőn belül zárult le. Hangsúlyozta, a nyomozás során a kényszerintézkedéseket a bíróság rendelte el. Előfordult, hogy az eljáró első- és másodfokú bíróság eltérő véleménye miatt nőtt az eljárás tartama, ez azonban az ügyészség terhére nem róható. Kiemelte, a felperes gyanúsított kihallgatását követően beszerzett bizonyítékok a megalapozott gyanút erősítették, így a közélet tisztasága elleni bűncselekmények miatt a vádemelés nem volt alaptalan. A vád módosítása során ügyészi mulasztás, az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértés nem történt. Az ügyészi vádmódosítás a felperes terhére rótt vád ténybeli alapján nem változtatott, a megalapozott gyanú és a vád az eljárás folyamán mindvégig azonos tényeket ölelt fel. A vádmódosítás ugyanakkor nem visszamenőleges hatályú, a nyomozás során a megalapozott gyanú utóbb módosított minősítésnek megfelelő közlése a nyomozási bírói határozatokra is kihatott volna. Rámutatott, csak a kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozhatja meg a jogalkalmazó szerv kárfelelősségét, a polgári perben pedig a bíróság feladata nem a sérelmezett büntetőjogi döntések érdemi felülvizsgálata.
- [20] A II. rendű alperes érvelése szerint a kényszerintézkedés tárgyában meghozott határozatok jogszerűek voltak. Az anyagi és eljárási jogszabályokat helyesen alkalmazta, következésképpen a rPtk. 349. § (1) és (3) bekezdésében meghatározott, a kártérítési felelősség megállapításához szükséges konjunktív feltételek nem állnak fenn. Utalt arra is, a rPp. 2. § (3) bekezdése büntetőeljárásra nem alkalmazható. Hozzátette, a nyomozati eljárás elhúzódása a terhére nem róható.
- [21] A III. rendű alperes - hasonlóan a II. rendű alpereshez - vitatta a kártérítési felelősség konjunktív feltételeinek fennállását. Kifejtette, a Kúria az áttételt ugyan tévesnek tartotta, azonban ezt speciális

jogszabály-értelmezéssel vezette le, így az áttétel nem tekinthető kirívóan súlyos jogalkalmazói tévedésnek. Hangsúlyozta, az előtte folyamatban volt eljárás során a felperes már nem állt kényszerintézkedés hatálya alatt, munkavégzésében, munkavállalásában nem volt korlátozott. Hivatkozott az 1996. évi XLIII. törvény (rHszt.) 107. § (1) bekezdésére, ez alapján, ha a felperest felmentették volna, úgy a munkáltatói jogkör gyakorlójának meg kellett volna téríteni az illetmény visszatartott részét, ami viszont a III. rendű alperes érdekkörén kívül esik. Végül rámutatott, az ítélet írásbafoglalására a Be. 260. § (4) bekezdése szerint 60 nap állt rendelkezésre.

- [22] A IV. rendű alperes érdemi ellenkérelmében részletesen levezette az eljárt tanácsa által megtett intézkedéseket, azok időpontját, kimutatva, hogy részéről az eljárási határidők megtartottak voltak. Álláspontja szerint az eredményes igényérvényesítés akadálya az is, hogy vele szemben a felperes nem jelölt meg konkrét személyiségi jogsértést.

Az elsőfokú ítélet

- [23] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A rPp. 2. §-ára történt felperesi hivatkozás kapcsán mindenekelőtt rámutatott, annak alkalmazása kizárólag polgári perekben merülhet fel, az büntetőeljárásra nem irányadó.

- [24] Kifejtette, a büntetőeljárással okozott kárra alapított kereseti kérelem elbírálása során lefolytatott polgári per nem jelentheti a büntetőeljárás felülvizsgálatát, mert ez a hatáskör elvonását eredményezné. A polgári bíróságnak nincs olyan törvényi felhatalmazása, hogy a polgári per tárgyát jelentő büntetőeljárást kronológiájában minden egyes mozzanatára kiterjedően felülvizsgálja, a kártérítési per ugyanis nem jóvátételi eljárás. A polgári bíróság eljárása csak a perbe vitt kártérítési igény megítélése szempontjából jogilag releváns tények vizsgálatára korlátozódhat. Hangsúlyozta továbbá, a hatóság jogalkalmazási, jogértelmezési tévedése önmagában a felelősség megállapításához nem elegendő, annak kirívóan súlyosnak, nyilvánvalónak, az állított kárral okozati összefüggésben állónak kell lennie. Általában nem lehet kártérítési felelősség alapja a jogszabály által megengedett mérlegelés eredményeként hozott határozat. Ilyen esetben a fél kártérítési igényt csak akkor érvényesíthet, ha megállapítható, hogy a határozat felróható módon, kirívóan okszerűtlenül elvégzett mérlegelés eredménye.

- [25] Mindezeket figyelembevéve megállapította, az I. rendű alperes nyomozati és vádképviselési tevékenysége során, míg a II. rendű alperes a kényszerintézkedések tárgyában meghozott határozatai meghozatalakor olyan kirívóan súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási hibát nem vétett, olyan súlyos mérlegelési tévedése nem volt, mely megalapozná a kártérítési felelősségét. Önmagában az, hogy az I. rendű alperes szervei milyen bűncselekmények elkövetésével vádolták meg a felperest, és hogy azt fenntartották a tárgyalási szakig, nem alapozza meg a kárfelelősséget. A II. rendű alperes esetében ezen felül az sem, hogy a rendelkezésre álló adatok mérlegelésével milyen kényszerintézkedést rendeltek el bíróságai a felperessel szemben. Az eljárás elhúzódása, észszerű időn túli lefolytatása és befejezése miatt a Be. alapján sem nemvagyon, sem vagyoni kártérítési igény nem érvényesíthető.

- [26] A III. rendű alperes esetében sem állapított meg súlyos jogértelmezési, jogalkalmazási tévedést. A Kúria Bfv..../2016/7. számú végzése indokolásából is levezethetően a többszörös jogszabályváltozás és az Alkotmánybírósági határozatban kifejtett speciális jogértelmezés volt az oka a III. rendű alperes áttétel körében megnyilvánult jogalkalmazási tévedésének. Tény, hogy az ítélet 8 hónap időtartamú írásbafoglalásakor a III. rendű alperes egyértelmű eljárási jogszabálysértést követett el, erre azonban nem alapítható kártérítési igény, mert a felperes felmentése esetén a visszatartott illetményére munkáltatójától igényt tarthatott volna. Ennek kapcsán rámutatott, olyan esetekben, ha a felróható magatartás megállapítható ugyan, de az nem egyedül vezetett a károsodásra, a helyzet

differentiált vizsgálatot igényel. Az ilyen helyzetekre alakította ki a bírói gyakorlat az adekvát releváns kauzalitás vizsgálatát. Miután a felperest jogerősen elítélték, nem tarthatott alappal igényt a visszatartott illetményére, következésképpen a jövedelemveszteség, mint kár döntő oka nem a III. rendű alperes mulasztása.

- [27] A IV. rendű alperes eljárásával összefüggésben semmilyen eljárási szabálysértés, határidő-mulasztás nem volt megállapítható, továbbá nyilvánvaló, kirívó, súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés sem, ezért - továbbá a felperes pontosan meg nem határozott személyiségi jogséremlme hiányában - nemvagyoni kártérítés megfizetésére nem kötelezhető.
- [28] Végül hozzátette, a családi és baráti kölcsönök visszafizetésének tényét, azaz a vagyonsökkenést a felperes nem bizonyította, így ebben a körben nem érvényesíthet alappal kártérítési igényt.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

- [29] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak megváltoztatása és az alperesek kereset szerinti marasztalása érdekében. Változatlanul fenntartotta, hogy az I. rendű alperes vele szembeni eljárása kirívóan súlyos jogalkalmazási tévedést valósított meg. Ezzel összefüggésben kifejtette, a nyomozás idején és a vádemeléskor hatályos 1972. évi V. törvény 7. § (1) bekezdése, valamint 216. § (1) bekezdése alapján annak eldöntése, hogy a nyomozás iratainak ismeretében az ügyészség vádat emel-e, a bizonyítékok mérlegelésének eredménye. Az I. rendű alperes a hivatali vesztegetés vonatkozásában egyetlen bizonyítékra alapozta az alapos gyanú fennállását, ugyanakkor a III. rendű alperes ítéletének indokolása (B.../2014. számú ítélet 26. oldal) szerint e bizonyíték éppen ártatlanságát támasztja alá. A befolyással üzérkedés esetében is csak egy bizonyíték állt rendelkezésre, melyet a (II. rendű alperes neve) Katonai Tanácsa eljárása során a bizonyítékok köréből kirekesztett, mert törvénysértő módon lett felhasználva. Hangsúlyozta, az I. rendű alperest a Be. 206. és 78. §-a szerint nem jogosította fel jogszabály arra, hogy vele szemben irat- és bizonyítékellenes vélekedés alapján gyanúsítást közöljön, majd bűnösségét alá nem támasztó adatokat a vád tárgyává tegyen. Változatlan véleménye szerint ellene az ügyészség vádat sem emelhetett volna, ez pedig kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedésnek minősül.
- [30] A II. rendű alperes felelőssége kapcsán kifejtette, a törvényszék az I. rendű alperes által indítványozott kényszerintézkedéseket úgy rendelte el, hogy nem győződött meg a hivatkozott bizonyítékok fennállásáról. Érvelt azzal is, hogy esetében a Be. 129. §-ában foglalt különös feltételek sem álltak fenn, hiszen olyan bűncselekmény alapos gyanúja miatt is indítványozta az ügyész kényszerintézkedés elrendelését, amelyet a titkos adatszerzés során rögzített bizonyítékok nem támasztottak alá.
- [31] Kifogásolta, hogy a III. rendű alperes előtt másfél éven át folyt az eljárás, csak 2013. végén, 101/I. sorszám alatti végzésével rendelte el az ügy áttételét, melyre viszont nem volt törvényes lehetősége, intézkedése kirívóan súlyos jogértelmezésen alapult. Hozzátette, ha ítéletét a törvényes határidőn belül foglalja írásba, az eljárás korábban fejeződött volna be, így hamarabb visszakerülhetett volna állományba.
- [32] Véleménye szerint a IV. rendű alperes tekintetében a mulasztás súlyát az elsőfokú bíróság tévesen, kizárólag önmagában, nem a teljes büntetőeljárás tükrében értékelte. A IV. rendű alperes a jogszabályban előírt határidők ellenére a fellebbezés előterjesztése és a nyilvános ülés kitűzése közötti időtartamban tétlenséget tanúsított, a jogerős ítélet kézbesítésével is túllépte a jogszabályban előírt határidőt. Nem észlelte továbbá hatáskörének hiányát annak ellenére, hogy a másodfokú eljárásra már a jogszabály-módosítás után került sor.
- [33] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

- [34] Az I. rendű alperes változatlanul hangsúlyozta, a büntetőeljárásban meghozott döntésnek, a döntés indokainak jelen perben történő vizsgálata a büntető ügyben hozott rendelkezések felülbírálatát jelentené, a polgári bíróság hatásköre azonban erre nem terjedhet ki.
- [35] A II. rendű alperes ezen túl érvelt azzal is, hogy a felperessel szembeni kényszerintézkedés elrendelésével kapcsolatban hiányzik a jogellenesség. Az előzetes letartóztatás általános feltétele, az alapos gyanú akkor is fennállhat, ha utóbb felmentő ítélet születik, ugyanis az előzetes letartóztatás bizonyítottságának foka nem kell, hogy ítéleti bizonyosság legyen. Kiemelte továbbá, az előzetes letartóztatás elrendelésekor nem csak a fellebbezésben hivatkozott egyetlen magatartást értékelte, hiszen többrendbeli, folytatólatosan elkövetett cselekmények kerültek a nyomozóhatóság látókörébe és okirati bizonyítékok, valamint a terheltek egymásra tett terhelő, alapos gyanút alátámasztó vallomásai is rendelkezésre álltak. Mindezek alapján indokolt volt az előzetes letartóztatás elrendelése.
- [36] A III. rendű alperes - fenntartva az elsőfokú eljárásban kifejtett véleményét - hangsúlyozta, a Kúria speciális jogszabály-értelmezése miatt az áttétel nem tekinthető olyan kirívóan súlyos jogalkalmazási tévedésnek, ami kárfelelősséget alapozna meg.
- [37] A IV. rendű alperes - a fellebbezés tükrében - előadta, a jogvita érdemi elbírálása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy melyik vádlott védőjének távolléte szolgáltatott okot a tárgyalás elnapolására. Az ítélet tábla a 2015. november 16-ra kitűzött nyilvános ülést az ülés megtartásának törvényes akadálya miatt napolta el 2016. január 5-re. Ennek indoka az volt, hogy két vádlott között a Be. 45. § (1) bekezdés c) pontja szerinti érdekellentét állt fenn. A Be. 554/D. § ugyanis az adott ügyre kötelezően írta elő védő jelentését, ennek megfelelően a Be. 282. §-ának a tárgyalás mellett a nyilvános ülésre is alkalmazandó (4) bekezdése alapján került sor a nyilvános ülés elnapolására. Alaptalan ezért a felperes hivatkozása az eljárás indokolatlan elhúzódására. Kifejtette, a másodfokú eljárás az iratok érkezésétől számított fél éven belül befejeződött, a törvény által előírt határidőket megtartotta, így a büntetőeljárás felperes által állított elhúzódásához nem járult hozzá. Álláspontja szerint nem foghat helyt az a fellebbezési érvelés sem, mely szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor kizárólag önmagában, nem a teljes büntetőeljárás tükrében értékelte a IV. rendű alperes magatartását. Rámutatott, jelentősége annak van a felelőssége szempontjából, hogy a terhére mulasztás - az eljárási szabályok, határidők megtartása miatt - nem megállapítható. Mindezek következtében eljárása a felperes személyiségi jogát nem sértette meg, így vele szemben helyesen utasította el a keresetet az elsőfokú bíróság. A fellebbezés hatásköri és illetékességi szabályok vizsgálatának elmulasztásával összefüggő érvelése pedig a rPp. 235. § (1) bekezdése szerint nem vehető figyelembe. Kiemelte, a 2017. április 28-án megtartott tárgyaláson a felperes vele szemben a kártérítés ténybeli alapjaként kizárólag az eljárási határidők be nem tartását jelölte meg, fellebbezési szakban pedig új tényre már nem hivatkozhat. Megjegyezte ugyanakkor, eljárását a Kúria 2014. április 16-án kelt Bkk.II.487/2014/2. számú kijelölő végzése alapján folytatta le.

Az ítélet tábla döntésének indokai

- [38] A fellebbezés részben alapos.
- [39] A felperes vagyoni és nemvagyoni kártérítési keresetét a közhatalmi jogkörben eljáró alperesek jogellenes, a felperes személyhez fűződő jogának sérelmét és egyben számára vagyoni hátrányt okozó magatartására alapította. A kártérítési felelősség vizsgálata körében azonban nem mellőzhető - a felperes bizonyítási kötelezettsége mellett (rPp. 164. § (1) bekezdés) - a rPtk. 349. §-ában és 339. § (1) bekezdésében foglalt követelmények megvalósulásának vizsgálata, köztük hogy az alperesek kirívóan jogellenes magatartásával okozati összefüggésben keletkezett felperesi kár. Ilyen esetben

tehát a polgári per bírósága nem a Be-ben szabályozott törvényi tényállás fennálltát vizsgálja, hanem a rPtk-ban szabályozott kárfelelősséget, amely nem objektív alapú.

[40] A felperes a tisztességes eljáráshoz fűződő jogának a megsértését nevezte meg olyan jogsértésként, ami igényének alapja lehet. A korábbi jogalkalmazói gyakorlatban nem volt egységes annak megítélése, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog személyhez fűződő jognak tekinthető-e vagy sem. Az utóbbi időszakban azonban már a bírói gyakorlat a tisztességes eljáráshoz való jogot és annak részelemeit eljárási alapjognak tekinti, amelynek megsértése csak bizonyos többletkövetelmények teljesülése esetén eredményezheti egyúttal valamely személyiségi jog sérelmét is. Önmagában a tisztességes eljárás megsértése esetén azonban a felet általában ügyfélként és nem személyiségi jogi sérelem megállapítására is alapot adó jelleggel, a személye ellen irányuló közvetlen támadás formájában éri sérelem, vagyis az eljárási szabálysértések háttérében nem a fél személyiségének lényegét alkotó ismérvek állnak (hasonlóan: EBH 2007.1598., BH 2008.12., Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.106/2009/4., Kúria Pfv.IV.20.766/2016/5.). A személyiségi jogok viszont a személyiség lényegi elemeinek, a személy egyediségét, azonosságtudatát, környezetének értéktételét meghatározó tulajdonságainak, valamint külső megnyilvánulásainak védelmét szolgálják és az ember személyiségéhez tapadnak. A különböző jogszabályokban az eljárások résztvevői számára biztosított eljárási jogok, melyek megsértése a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog sérülését eredményezheti, nem ilyen jellegűek, ezért nem minősülnek egyben személyiségi jognak (hasonlóan: BDT 2016.3507., BDT 2015.3337.). A tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog tehát nem sorolható a személyiségi jogok körébe. Lényeges, hogy azt maga a jogalkotó sem tekintette annak, amit alátámaszt, hogy például az 1952. évi III. tv. (rPp.) 2. §-ában kifejezetten nevesítette úgy, hogy (3) bekezdésében külön jogkövetkezményként kapcsolta hozzá a régi Ptk. hatálya alatt a kártérítést, az új Ptk.-hoz igazodva pedig a sérelemdíj fizetési kötelezettséget. Kimondta, ha a bíróság elmulasztja a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és észszerű időn belül történő befejezéséhez való jogának érvényesítését, a fél - az alapvető jogait ért sérelemre hivatkozással - méltányos elégtételt biztosító kártérítésre illetőleg sérelemdíjra tarthat igényt, feltéve, hogy a sérelem jogorvoslati eljárásban nem orvosolható. Az idézett rendelkezés azonban - miután a polgári eljárások szabályait tartalmazó korábbi kódex része - a büntetőeljárásra nem irányadó, így erre épülő kereseti kérelem alapja sem lehet (BH 2015.7., BH 2015.1., Kúria Pfv.III.21.470/2012/15., Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.539/2011/5., Fővárosi Ítéltábla 3.Pf.21.045/2011/18.). Ilyen jellegű szabályozást ugyanakkor a büntetőeljárási kódex nem tartalmaz. Önmagában ezért a tisztességes eljárás alapjogának a büntetőeljárási szabályok megsértésén alapuló sérelme nem vonhat maga után személyiségvédelmi igényt.

[41] A felperes az I. rendű alperes eljárása kapcsán azt kifogásolta, hogy vele szemben alaptalanul emelt vádat, indokolatlanul kezdeményezett kényszerintézkedést. Ügyészségi jogkörben eljárva személyiségi jogot sértő magatartás egyrészt akkor valósulhat meg, ha az ügyészség visszaélészerű eljárása egyben a károsult személy elleni támadásként értékelendő, másrészt ha az ügyészség közvetlenül, valamely személyiségi jogot védő büntetőeljárási szabályt alkalmaz tévesen, aminek folytán a jogalkalmazási hiba önmagában is megvalósítja a személyiségi jogi jogsértést. A büntetőeljárásnak a vádemelési és a bírósági szakasza a tényállás megállapítása és a büntetőjogi felelősség elbírálása tekintetében mérlegelésen alapuló jogalkalmazói tevékenység. A vádemelést, illetőleg a vád fenntartását megelőző ügyészi mérlegelés nyomozati szakban vagy - az utóbbi vonatkozásában - már a bírósági eljárás során felmerült bizonyítékok egybevetését jelenti az adott anyagi jogszabály szerinti törvényi tényállás tükrében. A vádemelés - miután az büntetőjogi felelősségre vonással csak akkor jár, ha a bírói szakban a vád megalapozottnak bizonyul - valójában az ügyészség szakmai álláspontjának tekinthető. Önmagában a vádemelés ezért csak akkor

felróható, ha a bizonyítékok mérlegelése nyilvánvalóan okszerűtlen és iratellenes. A bizonyítékok okszerű mérlegelésén alapuló vádemelést nem teszi felróhatóvá az, hogy - ugyancsak a szabad bizonyítás és a bizonyítékok szabad mérlegelésének elve alapján - esetlegesen a bíróság később arra a következtetésre jut, hogy a vádlott bűnössége a terhére rótt cselekmény elkövetése tekintetében nem állapítható meg (BH2008. 62., BDT2012. 2705.). Az ügyészség kártérítési felelősségét tehát csak az adott eljárás idején, az akkor rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nyilvánvalóan és egyértelműen alaptalannak minősíthető vádemelés alapozhatja meg. A polgári jogi felelősség megítélése során nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy az eljáró ügyészi szervnek a vádemeléshez nem kell a bűnösség teljes bizonyosságára törekednie, ilyen követelményt vele szemben a törvény nem támaszt, mivel a terhelt bűnösségét csak a bíróság állapíthatja meg (BH2008. 62. számú jogeset). Az I. rendű alperes részletesen felsorolta azokat a bizonyítékokat, amelyek a felperes bűnösségére mutattak, ezek akkori mérlegelése nem minősíthető kirívóan okszerűtlennek. Ezt alátámasztja az a körülmény is, hogy a felperes bűnösségét a III.-IV. rendű alperesek ítéletei is megállapították, függetlenül attól, hogy a hatásköri szabályok miatt végül nem ezek a jogerős döntések. Annak bizonyítására azonban mindenképp alkalmasak, hogy az adott időpontban rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelése az eljáró ügyészség részéről nem volt kirívóan okszerűtlen vagy iratellenes. A felperes vonatkozásában a vádemelési szakban számos terhelő bizonyíték merült fel, melyeket egybevetve, értékelve tehát az I. rendű alperes eljárásának, vádemelésének utóbb alaptalannak bizonyult részei a felróhatóság körén kívül esnek, így kárfelelősség alapjául nem szolgálhatnak, hiszen a kártérítés konjunktív feltételei hiányosak.

[42] A II-IV. rendű alperesek kártérítési felelősségének vizsgálata körében ugyancsak szükséges előrebocsátani, hogy bírósági jogkörben okozott kártérítést - a kialakult bírói gyakorlat szerint - csak kirívóan súlyos jogértelmezési, illetőleg jogalkalmazási tévedés alapozhat meg, az ítélkező munka jellegével együttjáró jogszabály-alkalmazási, jogértelmezési vagy bizonyíték mérlegelési tévedések a nem vonhatók felróhatóság körébe. Önmagában tehát az a körülmény, hogy a bíróság határozata utóbb tévesnek bizonyul, nem alapozza meg a határozat meghozatalában közreműködő bíróság kártérítési felelősségét, nem jelenti az ahhoz szükséges vétkes, felróható magatartás megvalósulását (hasonlóan: BH2013. 124.) még akkor sem, ha ez a fél számára kimutatható hátránnyal jár. Szintén fontos kiemelni, hogy a bíróságok munkáját nem lehet az utóbb ismertté vált tények és körülmények tükrében értékelni, hanem hangsúlyozottan az akkor, vagyis az eljárásuk idején rendelkezésükre álló peranyag viszonylatában kell vizsgálni. Amennyiben a bíróság döntése során olyan feltételezésekbe bocsátkozik, melyekhez szükséges nyomozati adatok, bizonyítékok egyáltalán nem állnak rendelkezésre, alapadatok nélkül von le következtetéseket, ítélete megalapozatlanná válik. A II-IV. rendű alperesek a rendelkezésükre bocsátott bizonyítékokat ugyanakkor részletesen, tételesen értékelték, okszerűen mérlegelték, ítéleteiket pedig kellő mértékben indokolták.

[43] Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontjával abban, hogy a személyiségvédelmi per nem jelenthet a korábban eljáró büntető bíróság jogerős határozatával szemben újabb fórumot, illetve nem tölthet be rendkívüli jogorvoslati szerepet (hasonlóan: Kúria Pfv.IV.21.423/2014/4., BDT 2006.1496.). Így az, hogy az alperesi bíróságok hogyan mérlegelték az eléjük tárt bizonyítékokat, nem vizsgálható, nem mérlegelhetőek felül a bizonyítékok, egyrészt mert ez nem is tartozhat a polgári bíróság hatáskörébe, másrészt mert a polgári bíróság nem kaphat ilyen rendkívüli jogorvoslati szerepet.

- [44] A III. rendű alperes eljárása kapcsán a felperes az áttételt sérelmezte és tekintette kirívóan súlyos jogértelmezési hibáinak. A fenti jogelveket szem előtt tartva lényeges, hogy az adott büntetőeljárási kérdésben korábban a bíróságok sem foglaltak el egységes álláspontot. A Kúria az érintett ügyben 2016. december 3-án hozott Bfv..../2016/7. számú végzésében idézett BH 2009.238. számú döntés értelmében kétségtelen, hogy az általános szabályok szerint a bíróságok hatáskörüket és illetékességüket hivatalból vizsgálják a Be. 19. §-a alapján. Azonban a tárgyalás megkezdése után áttételnek csak akkor van helye, ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, vagy katonai büntetőeljárás alá tartozik, illetőleg a Be. 17. §-ának (5) és (6) bekezdése szerint az ügy elbírálására más bíróság illetékes a Be. 308. § (1) bekezdése alapján. A Kúria Bkk.II.487/2014/2. számú, a III. rendű alperest az elsőfokú eljárás lefolytatására kijelölő végzése megállapította, hogy az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozatának rendelkezései az OBH elnökének egyedi határozatait nem érintették. Kifejtette, az az utalás, hogy a Be. 308. § (1) bekezdésének tiltó rendelkezése nem érvényesül, nem eredményezi egyben azt, hogy az áttételre törvényes lehetőség van. Rámutatott, áttételnek csak hatásköri vagy illetékességi okból van helye, egyéb okra alapított áttétel a Be. 308. § (1) bekezdésével, illetőleg a 17. § (5) és (6) bekezdéseivel sem indokolható. Ennek vizsgálatát követően értékelte, hogy a III. rendű alperes áttételt elrendelő végzésének meghozatalakor a módosító törvény ugyan már ki volt hirdetve, de még nem volt hatályban. Részletesen kifejtette azt is, hogy a Kúria már foglalkozott a hatásköri változások következményeivel az EBH 2014.B19. számú elvi határozatában. Mindezeket egységesen értelmezve arra a következtetésre lehet jutni, az érintett ügyben alkalmazott hatásköri és illetékességi szabályok nem voltak egyértelműek, azok értelmezésre szorultak, következésképpen a III. rendű alperes esetleges jogalkalmazási tévedése nem tekinthető a kártérítési felelősség szempontjából kirívóan súlyosnak.
- [45] A felperes kifogásolta a III. rendű alperes eljárásában azt is, hogy ítéletét késedelmesen foglalta írásba. A Be. 260. § (4) bekezdése szerint a jegyzőkönyvbe nem foglalt határozatot - ha e törvény másképp nem rendelkezik - legkésőbb a meghozatalától, illetve a kihirdetésétől számított 30 napon belül, ha hosszabb indokolást igényel, 60 napon belül kell írásba foglalni. A III. rendű alperes a 2014. szeptember 17-én kihirdetett ítéletet - annak hossza alapján figyelembe véve a 60 napos határidőt - hat hónap késedelemmel foglalta írásba. Ezzel a teljes - a jogerős döntéssel befejeződött - eljárás is hat hónap időtartammal hosszabb lett. És bár kétségtelen, hogy az eljárás nem a felperes felmentésével zárult, ezért az annak tartama alatti időszakra visszamenőlegesen a teljes munkabérét - szemben az az alatt járó 50 %-os bérrel - nem kaphatta meg a jogszabályok rendelkezései alapján, azonban a Be. szerinti határidő betartása esetén 6 hónappal hamarabb fejeződött volna be jogerősen a büntetőeljárás és ennyivel korábban kaphatott volna immár teljes fizetést. Így a kárként a büntetőeljárás utolsó 6 hónapjában jelentkező jövedelem-veszteség és a III. rendű alperes mulasztása között fennáll az okozati összefüggés. Erre tekintettel az ítéletábra a (II. rendű alperes neve) Katonai Tanácsa 41. Kb...2017/13. számú ítéletében megállapított tényállás alapján - ahol rögzítésre került, hogy jövedelme havi nettó 360.000,- forint (11. oldal) - vette figyelembe a jövedelmi viszonyait. A munkáltató által visszatartott 50%-os munkabért alapul véve - a kártérítés szempontjából releváns személyi jövedelemadó hozzászámításával (180.000,-forint + 15 % személyi jövedelemadó=207.000,-forint) - állapította meg a felperest ért, 6 hónapi jövedelem-veszteség összegét.
- [46] A IV. rendű alperes felelősségével összefüggésben a felperes mindvégig az eljárási határidők be nem tartására hivatkozott, de ehhez kapcsolódva személyiségi jogsértést konkrétan nem jelölt meg. Az ítéletábra egyetért az elsőfokú bíróság érvelésével, miszerint a IV. rendű alperes eljárása során a kereseti kérelemben állított eljárási szabálysértés, határidő mulasztás, kirívóan súlyos jogértelmezési

vagy jogalkalmazási tévedés nem állapítható meg. A felperes fellebbezésében újabb felelősségi okot is megjelölt: sérelmezte, hogy a IV. rendű alperes nem észlelte hatáskörének hiányát. A rPp. 235. § (1) bekezdése szerint azonban a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény, vagy az új bizonyíték az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, feltéve, hogy az - elbírálása esetén - reá kedvezőbb határozatot eredményezett volna. A felperes az áttétel kapcsán a hatáskör hiányára vonatkozóan a IV. rendű alperesre nézve tényelőadást az elsőfokú eljárás során nem tett, még 2019. február 19-én kelt észrevételében és előkészítő iratában sem említett erre vonatkozó tényt vagy körülményt, holott az álláspontjának alapjául megjelölt tényről tudnia kellett. Tekintettel arra, hogy hivatkozását a fellebbezési szakban, ezzel elkésetten terjesztette elő, azt az ítéletábra a rPp. 235. § (1) bekezdése szerint figyelmen kívül hagyta.

- [47] Összegezve: A felperes kereseti kérelmei az I., II. és IV. rendű alperesekkel szemben már jogalapjukban alaptalannak bizonyultak, esetükben nem álltak fenn az ügyészési, bírósági jogkörben okozott kár megtérítésének konjunktív - általános és különös - feltételei (Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdés, 339. § (1) bekezdés), helyesen utasította el ezért az elsőfokú bíróság azokat. A III. rendű alperes eljárása kapcsán az egyik állított jogsértést azonban az ítéletábra megállapíthatónak találta, ezért az ezzel okozott kár megtérítésére kötelezte, míg egyebekben egyetértett az elsőfokú bíróság elutasító döntésével.
- [48] A kifejtettek tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján - a rendelkező részben foglaltak szerint - részben megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta azt.
- [49] A felperes fellebbezése a III. rendű alperes relációjában túlnyomórészt alaposnak bizonyult, ezért pernyertessége arányában (63%) a III. rendű alperes köteles perköltség megfizetésére a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rend. 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései alapján, melynek mértékét az ítéletábra a kifejtett munkával arányosan, mérlegeléssel állapította meg. Az alperesek oldalán készkiadásként felmerült perköltség a másodfokú eljárásban nem volt.
- [50] A felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése szerint köteles - pernyertessége arányában (összességében 15%) - a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viselésére, míg a fennmaradó illeték a 14. § szerint az állam terhén marad.

, 2020. május 28.

Dr. Kiss Gabriella s.k.
a tanács elnöke

Dr. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
előadó bír

Dr. Bálint Attila s.k.
táblabíró